

MAGYAR VIDÉK.

Előfizetési feltételek:

Egy évre . . . . . 6 frt.
Félévre . . . . . 3 frt.
Negyedévre . . . . . 1 frt. 50 kr.
Egy szám ára . . . . . 6 kr.
A lap kiadói-váltása **Nobel Armin** könyvkereskedésben van, hová az előfizetéseket küldendők, minden egyéb küldemény a szerkesztő nevére (pólgáriiskolai épület) érkezendő.

Hirdetések

négyzet centiméternyi tért szerint számítatnak. — Egyszeri bejelentés ára minden négyzet centiméterért 1 krajczár. — Bélyeg külön 30 krajczár. — Előfizetünk kedvezményben részesülnek.

Nyitl tér petitsoronként 10 krajczár számítatik.

SZÉPIRODALMI, ISMERETTERJESZTŐ és TÁRSADALMI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN ÉS SZOMBATON.

Gondolkozunk!

Benső örömmel s megelégedéssel kísérem kormányunknak s országgyűlésünknek Magyarország nemzetgazdasága emelése körüli fáradozásait s törekvéseit, csak azon egy kívánságom van, — mely a mlutra vonatkozva, persze nem teljesíthető, — vajha ez intézkedések korábban történtek volna; mert valóban attól tartok, hogy szükségünk lesz nemcsakára: L'art de faire des dettes et de promener les créanciers" czimű 1825-ben Brüsszelben megjelent vezérfonalra, miszerint a most már bekebelezett egykori német dnodexállamoktól azt a gyönyörűséges, de nem éppen becsületességen alapuló elvet tanulhatunk: „Alle Schulden zahlen wir nicht, und neue lassen wir all werden.“ Csak hogy megint attól is tartok, hogy a balekfogásnak is lehetnek határai, mert valaminek egyes embernek, legyen az bármily gazdag, ugy az államanak hitele sem határtalan, s ha volna is, mi haszna benne, ha lakosai koldusbotját vinnák meg az éhhalál rémes anyagiával?

Deficiente pecunia deficit omne. — a mi annyit tesz magyarul: hogy ha erszényünk fűres, mindenben szűkölködünk; gondoskodnunk kell tehát, hogy Dr. Luther eredeti mondása: Qui non habet in manibus, Dem hilft mir, dass er frumm is, reánk alkalmazható ne legyen.

Valaki egykor azt mondotta — valószínűleg jóakaró német sógor volt az a böles, — hogy Magyarország földrajzi fekvésénél s felületi képződésénél fogva kiválóan a földművelésre van utasítva, s ezen alaptalan vélemény megrögzött eszmévé vált, mely a régi jó időben, midőn a nemzetközi és társadalmi viszonyok még egészen mások voltak, — saját kármunkra fenntarthatta magát; mai nap azonban ugy hangzik, mintha valakinek azt mondanók: „Nesze kenyér, innod nem kell, van benne víz is.“

A nyers termények termelése csak akkor lehet kenyérkereseti ág, ha a termények az országon belül feldolgozhatók s jó, vagy legalább jutányos áron az országon kívül elárúsíthatók; vagy pedig, ha a nyers termények kifelé oly áron kelnek el, hogy a termelők jövedelme nemcsak az adókötelesség lerovására s a mindennapi szükségletek beszerzésére elegendő, hanem egy oly „plus“ t, egy oly többletet is nyújt, mely mint rezervafond rossz termésű időkre feltehető. S valjon így vagyunk-e a mi termelőinkkel? Hazudnom kellene, ha igennel felelnék. — Nyers terményeink csak jelentéktelen része dolgoztatik fel itthon; nagyobb része kiszállítatik. A sok vámpérez és szállítási költség oly szűkre szabják az árakat, hogy termelőnek legtöbb esetben még ártnie kell, ha az a ominosus „minus“ nem mutatkozik az évi bilanzban. Jól van, megélő családjaival emigy is becsületesen; mert — jó, vagy legalább középszerű termés volt. De hát ha nincs termés? Hamég velő-magnak sem arat eleget? A munkabért ki kell fizetni, e tekintetben nincs elengedés, mert a munkás emi akar; rezervafond pedig nem létezik, váltót ir, — csakhamar a tőkét ostromolja — így mentek tönkre nálunk azok, kik a nyers termények kultiválására vannak utasítva. S most tekintségünk kifelé. Árpánkat p. o. a csehek, bajorok stb. jó termés alkalmával ugyszólván potomáron hordják el, s így csak igazat mondok, ha azt mondom, hogy a magyar bizlalja árpájával a szives szomszédot; de hiszen jut nekünk is valamieske abból a jó sörből, nem szabad hát panaszkodnunk, hogy ázletbarátaink futarok: igen, ándé ezen szivességüket méregdrágán fizetik meg, ugy hogy valóban nincs köszönet benne. — Számoljunk hát egy kissé, — még a régi mérték szerint. Középszerű termés alkalmával az árpa átlagos ára 2 frt 50 kr; egy ite sörnek pedig 14 kr; a munkás, ki semmi más italra, mint sörre van utasítva,

megiszik átlag vége egy hónapot át egy akóval, melynek ára 11 frt 20 kr—4½ mérő árpának az árával; ezen munkás tehát egy évben kerek számmal kifejezve 50 p. mérő árpát, vagyis ennek az árát fogyasztja el.

Egy népnek, mely civilizációjánál fogva kénytelen a luxusnak és komfortnak hódolni, s csak a földművelés vagy általában nyers termények természetésére van utasítva — anyagilag tönkre kell mennie. Ipar és kereskedés nélkül a földművelés olyan, mint a hegy lejtőjén álló kocsis ló nélkül, — „es geht nicht vorwärts.“ Az ipar és kereskedés elletneket földművelés nélkül, s a nép nem fog elszegényedni. Legjobb persze, ha a három tényező összeműködik.

Nem emlékszem már, hogy hol s mikor volt, midőn e thémáról szakértő emberekkel beszélgettem; a társalgás német nyelven folyt s én a következő improptu-vét gyönyörködtetnem német sógoraimat:

Die drei: Handel, Gewerbe und Ackerbau, Sie hängen in jeden Rauehang 'ne Sau. Befassen wir uns mit den Bebanen des Ackers allein, So kommt — das glaubt mir — nicht auf den hundertsten Rauehang ein Schwein.

Oktatásügy.

Az iskola és szülői ház.

Kövés tudomány és általában kevés dolog van, melynek kezelése különféltb, melyről több elentélt ítétek volna, mely fölött több szabály állított volna föl, de melyre egyszersmind kevesebbet ügyeltek volna s most is ügyelnek, mint a paedagogia. Nemesak a fölött vitatkoztak és kétségsekedtek, hogy a paedagogia tudomány-e, hanem a fölött is, hogy van-e és kell-e lennie.

Sokan a mellett érvelnek, hogy a gyermek erkölcsiiségre, humanitására neveltessek. A paedagogia ezt tartja céljának. De mikép akarja elérni? Áztal, hogy az ember életével, hibáival és fonákágaival a gyermekhez közelít, kibén az isteni

TÁRCSA

EGY LÁNYKÁHOZ.

A mit rózsás ajkad beszél,
Mégmáltja kék szemed;
Azt hiába mondd nekem
Szép leány, hogy nincs szíved.

Harmat-szülte rózsá-tőnek
Nines-e kedves illata?
Holdsugáros méla éjnek
Nines-e bájos dalmoka?

Más-e arezd harmat-szülte
Rózsánál, szép hajnalon?
Más-e a szó filmlőnél,
Epedő szép ajkaidon?

Ne hidd, ahol emyí szépet
Összhalmoz a végezet,
Kileledn minden szűnek
Koronáját — a szívet.

Kovács Sándor.

VERSET IRNÉK . . .

Verset írnek, de hiába
Sohogy sem megy a dolog,
Lelkemben úgy zetsmósodik
Minden, a mit gondolok.

Lengnek pajzánul köríttem
Fényes eszmék lepkéi,
És nem tudok közülök csak
Egyet is megijteni.

Megverdesik szárnyaikkal
Elmerengő lelkeket,
De már akkor tova szálltak
Mikorra felébredtek.

Nem tudom, hogy mi lett engom:

Körülöttem néma esend,
Legfőbb egy méla dalmak
Hangja esendül odabent.

Egy-egy fűig elszógtott szó,
S mikor ajka fölvevet,
Mintha kisa paszirta dala
Töltend be a leget.

Én istenem be különös,
Furesa az a lány-beszéd,
Hogy megbontja, felforgatja
Az embernek az esztét.

Kovács Sándor.

Kataplekszia.

A husvéti ünnepek előtt az újságokban legtöbbször hangoztatott nevek egyike a Hansen név volt. S nem is ok nélkül, minthogy kísérleteivel oly világban mozogott, melyről csak lihetlen fejrázással beszélünk s azt egyszerűen messeországnak deklaráljuk. Most azonban fel kell hagynunk a ridék kételkedéssel, s e dolgokat szigorubban észlelni és tanulmányozni. Én nem vagyok a szó szoros értelmében veit szakember, s nem is az a cézóm, hogy a tárgyat megmagyarázzam, mire különben mostanáig senki sem képes, hanem, hogy ehhez hasonló jelenségről mondjak el egyet mást, a mit a természet nagy könyvének lapozgatásánál részint magam tapasztaltam, részint e könyv kitűnő olvasóitól a természettudósoktól tanultam, s hogy másokat is arra ösztönözsek, hogy e tárggyal benatóbban foglalkozzanak, vagy hogy legalább tudják, miben leli alapját némely jelenség, melyet mostanáig megmagyarázni nem tudtunk.

Épen letottem volt az érettségi vizsgálat s természetesen azt hittem, hogy én most mindent

tudok, mígnem a tudományokkal való komolyabb foglalkozás arra tanított, hogy biz az én tudományom igen csekély. Nyakra főre olvasni kezdtem s a többi közt Grube egyik népszerű művét „az állatokról.“ Ebben benne volt a kakas s róla körülbelül ez is. (Nem lévén kezem ügyében a könyv a tartalmát emlékezetem után írom le. A mi különben német nyelven van írva.) Végy egy kakast, ártsd le úgy, hogy lába teste alatt legyen, fejét nyomd gyöngöden lefelé, hogy esőre az asztalt értsen, ezen helyzetben húzz a csőr hegyétől krétával egy vastag fehér vonalat, becsesd el csesuden a kakast s az mozdulatlanul ölve marad meredt tekintetű a vonalra függesztvén. Ezen helyzetből csak nagyobb zaj vagy érintés zavarhatja ki. Ezt olvasni s a kísérletet megtenni néhány percznyi munkába került. Egy nagy kochinchinai kakast választottam, de avval nem igen jól sikerült a kísérlet, annál jobban azonban a többiekkel.* Kezdetben mlulatsághól foglalkoztam e tárggyal, de nemcsakára komolyan gondolkoztam róla. Grube állítja, hogy a tyukkal e kísérlet nem sikerül, mit én szavára nem hittem el és számos próbatétel után csak elertem azt, hogy a tyuk is oly mozdulatlan volt, mint a kakas, de egyszersmind azt is megtanultam, hogy akár tyuk akár kakas legyen, a kísérlet legjobban sikerül, ha az állatot előbb jól megkorgetjük.

Még azt is tapasztaltam, hogy a krétavonal nem okvetlenül szükséges, s hogy az állat anélkül

* Probatum est. Az említett művet ugyan nem ismerem, de kakással sokszor volt alkalmam hasonló experimentumokat tenni, s azok mindig sikerültek. Tükört is tettem a fekvő kakas mellé, buzát szórtam neki, de ő csak meremny maradt. Szerk.

erész tisztaságában és romlatlanságában uralkodik; az által, hogy az ember az igaz, szép és helyes fölötti ítéletében már földi gyarlóságokkal teltet saját fontosságait zsmórmértékül szolgálta a gyermek gondolkodás módjánál. Ezekért nem akarja az ember a gyermeket erkölcsileg nevelni; a gyermek romlatlanabb, mint ő maga, benne az isteni ki fog fejlődni és pedig annál tisztábban, annál tökéletesebben, minél kevésbé hat az ember reá.

Mások ez ezek között híres paedagogusok el- lenben a nevelőtől azt követelik, hogy a gyermek legyen az, ami akar, azaz hajgja őt szabadon fejlődni. Ismét mások avval állnak elő, hogy a gyer- meknek akarata ne is legyen; akarja ez azt, mit a nevelő akar s ha ez nem történik, a nevelés hibá- jának tudatik be.

Lássuk csak és határozzuk meg, vajon a gyer- mek a szülők és tanítók által neveltsék-e, vagy saját fejlődésére hagyassék-e?

Az, ki a gyermeket elnevelés a nevelés által kívánja képezetni, lehetetlen őhajt; mert a nevelés csak egyesek által nem lehet az egyedül, a nö- vendőkre benyomást gyakorol. Az, ki minden beavat- kozástól a gyermeki lélek ágycben távol akar ma- radni, szintén lehetetlen őhajt, hiszen a neveléstől úgy sem marad menten. Ha magad minden beavat- kozástól visszatartod, akkor a nevelés abból áll, hogy te nem nevelsz, hogy te a nevelést a környe- zetnek adod át; mert nem egyedül az egyes embe- rek által, hanem főképen a viszonyok által nevel- tünk. A képirő festmény a benyomásokról tavus- kodik, miket a szervesen környezet kor ifjúságában képződésére gyakorolt és a gyermek elő környe- zete hatás nélkül maradjon gondolkodására és akaratára?!

A szülők, külső helyzetük, gondolkodásmod- juk és eslekvésük képezik mindenek előtt a viszonyokat, melyek által a gyermek neveltik; melyik szülő vállalja el a felelősséget, midőn a puszta példa által nevel, szándékos nevelésre nem gondolni? A szülő hibája hat főleg a gyermek kedélyére. Azért vetkezze le a szülő hibáját vagy ha ez neki lehetetlen, vonja el azt a gyermek szeméi elől és ez nevelés. — A viszonyok nevelik a gyermeket, de melyeket lehetleg úgy kell alakítani, hogy káros hatásnak ne legyenek, ez szent kötelessége a szülőknek; ez nevelés; minden nevelést kihasználni azaz a vi- szonyok alakításait a véletlenre hagyni, oly köte- lességmulasztás, mit később megbánás jóvá nem tehet.

Ha van nevelés és ha kötelező ez a gyermek szüleiére, úgy kérdem: van-e nevelés az iskola által és mily viszonyban áll így a másikkhoz?

Igen közönséges tévedés, hogy a nevelést az iskolában az általános neveléssel felelserdik, e két fogalmat egyértelműnek tekintik és a gyermeket jó iskolába küldeni annyak tartják, mint jó nevelés- ről gondoskodni. Ha ez nem így volna, honnan volna, hogy a szülők gyakran csak azért küldik a gyermeket iskolába, mivel otthon nem tudják, hogy mit tegyenek vele; az iskolába mindazt kapják meg már most, mit a szülők háznak nyújtania kellett volna és mi nélkül az iskolába nem is lett volna szabad menniük. — A legnagyobb szigorra való felhívással adja át egyik-másik szülő fiát az iskolának, ezt ő azon eszközök véli, mely által a gyermek megvál- toztassák; az eredmény, ha nem egészen, vagy nem

a kívánt időre felet meg a szülő várokódásának, ez elefeletti saját tehetetlenségét és az okot az iskolá- nak tulajdonítja, minthá egyedül az iskola volna, mely a nevelést adja. És mondom: az iskola nem való- ságos nevelés-intézet és nagyon téved az, ki azt áll- títja, hogy az iskolának főcélja a nevelés; ez csak akkor lesz, ha a szülők a gyermeket egészen az is- kolára bízák és a tanítóra ruhazzák minden dolga- kat, minden kötelességeiket és minden jogukat. Rend- kívül merészelj úgy a szülő mint a tanító részéről; de éppen ez által változik meg természeté, amennyi- nyiben olyat vesz fel magába, mi eredetileg benne nem fekszik; ez egyszerűen a legmegyőzőbb bi- zonyíték, hogy az iskolának, mint iskolának egy más, sajátosság czéljának kell lenni. Ezen övezől a szelle- lem képzése, minden erő és képesség kifejlesztése, miket a természet hely helyeztet; magától örököltek, hogy ezen szellemfejlesztés magában nem csak lényeges eleme a műveltségek, hanem az lényeges összefüg- gésben van a léli neveléssel. Az előnyező a nevelés- nél általában, mert ezáltal: fejlesztés és nevelése az embernek ahoz, a mienk néki morális és intel- tuális tekintetben lennie kell; az iskola, ha a szelle- mi tehetségeket veszi mint megmunkálendő földet, akkor, a nevelés főrészt általában igénybe veszi; mielőt az is következik, hogy a szülő ház, a szülők nevelése a kedély képzését teszi filadatává. Ekkép az iskolai és házi nevelés egy egészen elkö- löntött részei, melyeknek mindegyike saját önezél- bal bír. Mégis, bár két elkölöntött rész, legszorosabb összefüggésben vannak egymással, mert a kedély képzése, a valódi nevelés az erkölcsire, csakis az intellektualis neveléssel egyetemben lehetséges, ez tehát sohasem maradhat tekintet nélkül. Addig tehát míg a házi nevelés az iskola segélyét nélkülözi, czélját más uton kell elérnie, mint később; a házi nevelés teszi le a fundamentumot, hogy később az iskolával közösen előállítsák az épületet; az igaz, szép és helyes iránti hajlamnak felkeltik kell lenni, de a gyermeknek öntudata nélkül, szoktatás és példa által; a gyermek úgy eslekedjék, nem azért, mert tudja, hogy máskép helytelen volna, hanem azért, mert másképen nem is tudna eslekedni. Itt következik el az első sorban a hiba, a legveszélyesebb mert ez a fundamentum letévesztés következik el; sok tiltatik meg; sok parancsolatik; sok szó hasz- nálatik; de a esendes szoktatás, mely így positi- ve mint negati ve használ, rendszerint hiányzik. Azért a zsenge kor utáni időre nincs kártékonyabb mint némely szülő azon szokása, hogy már a zsenge korban bár a legjobb szándékkal a gyermeket meg- ügyözni igyekezik; oly eslekmény ez, mely a későbbi korban is csak elővigyázatlan és fokozatosan vehető igénybe, kezdetben pedig éppen káros. — Az atya, ki így eslekszik, elfelejtji, hogy ezen eljárásnál az iskolára van szükség, az iskola képezi a szellemet e meggyőzésre: csak közösen az iskolával győztetik meg az ifju annak szükséges voltáról, a mire zsenge korában t szoktatják; ha ez sikerül, akkor ne- vehető a nevelés befejezettnek, akkor az erény igazi, valódi erény!

Ha házi és iskolai nevelés az adott értele- men különbözö természetű és mégis egy, az oly mégis igen különböző, melyből a kettő kiindul, mely olyre a szülők és tanítónak támaszkodnia kell. A házi nevelés a kedély képezése és ezt nem teheti más mint szeretet által; csak az lehet oly, melyből ki-

indulnia kell. Azért maradjon a nevelés főkép az első években az anya kezében; a nevelés, a szold, gyöngöd néi kedélyt igényli és nem a ridegebb fér- fié. De nem csak az első években kell a szeretet- nek a vezérlő princípiumnak lenni, hanem mindvégig; mert ez nemestíti a kedélyt és csak az sajátára méltó egészen, kind a szeretet teljesen hiányzik. — A szeretet, mely nevelni akar, nem jó soha dühbe az elkövetett hiba vagy vétés miatt, hanem ezt a javításra használja. A szeretet mindunt elűri; de nem azért, hogy a hibákat és tévedéseket fél sem véve maga is feddésre méltó gyengeségek selyed, így nagyon gyakran a legdecebb szülőköt is elva- kítja, hogy ök gyermekeik hiányait nem veszik észre vagy melegséget találnak; a jót pedig, mivel bírnak, tiltózzák; ez álszeretet, mely a kedélyt elrontja, amennyiben ezt büszsággal és félvalakodással telíti, míg az igazi szeretet nekik valódi értékeköröl helyes meggyőződést nyújt, oly meggyőződést, mely erköl- csiségüket kormányozza.

Fővárosi levél.

A fővárosi lapokból tudni fogják már, hogy a német színház bezárását a városi tanács elhatározta. Budapest megmutatta, hogy Magyarország fővárosa.

Zugolodtak a bécsi lapok és a helybeli német „guttesint“ újságok, de a magyar saját kivétel nélkül örömet fejezte ki ez esemény fölött.

„Pipes“ mielőtt 3-szor jászottak volna a népszínházi közönség előtt, — meghalottak.

Van benne pár jó dallam hanem erkölcselen tartalma miatt, mely még a hirhét „Nimiche“ is árnyékba helyezi, ki volt vége eles bírálatoknak, úgy, hogy Rákósy ur jónak látta, és darab előada- sít csakhamar beszűnteni.

A „Pipes“ című francia operette csak annyiban volt érdekes, hogy Komáromi Mariska e darabban adta eddigelő legnagyobb szerepét. A szép szemű Mariskáról mindig azt mondják, hogy „lesz belöle valami“ s mert oly fiatal még (még nincs egészen 16 éves) nem merik azt mondani, hogy máris valami.

A nemzeti színházban rég nem lehetett oly nagy közönség látni, mint mikor Coppini a vene- zenei Veneti színház soloténczósnoje bemutatta bannalatos ügyességű tagjeltségeinek művészetét, úgy, hogy, ami rég nem történt még táncosnóvel, 4-szer hivta ki a közönség. Coppiliában lépett fel legutóljára zajos tetszenyilvánítás közt.

„A Legény bolond“jának már akkor tapsot- tak midőn még nem került szíre, s így képzelték, hogy mily nagy volt a taps e sok port felvert nép- színmű előadásánál. Kévs daraball lett a közön- ség érdeklődése annyira feleslegáza mint Koródiával és valljuk meg elfogulatlanul: jocosan; mert Koródiában a máris áraságra jutott magyar nép- színműnek továbbfejlesztőjét és felvirágoztatóját látjuk.

Kitűnő alakító tehetség, zamatos, esengő nyelvezet, a magyar népdelt kitűnő jellemzése, finom irói érzék és a mi fő: minden tekintetben töké- letes és új alakok jellemzik e darabot.

Meséje nagyon egyszerű, oly egyszerű, hogy a hosszú 3 felvonásos darab végén önkénytelenül azon kérdést vet fel magában az ember, miszerint

is hosszabb ideig mozdulatlanul fekszik. Kísérleteim más állatokra is kiterjesztettem t. i. galambokra s éneklő madarakra. Ha a galamb fejét szárnya alá rejtettem s néhány-szor a levegőben megcsóváltam s lassan az asztalra tettem, az állat egy ideig mozdulatlanul fektőd, vagy mint én kezdetben gondoltam, aludt. Ha tengelicét (stiglie) lábainál fogva a levegőben lóbalok s azután kezemre teszek, az egy ideig mozdulatlanul fog ott fektüdni. Kezdetben mint mondám azt hittem, hogy az állat elbóldul jelszék, de a heves szivdobogás arról győ- zött meg, hogy az nem lehet álom. A kacsának a magyarázat még nehezebb volt, s Grube is avval elégedett meg, a mit ez esetre vonatkozólag egy régebbi író mondott, hogy t. i. a kakas képzelő erejénél fogva őt hiszi, hogy a fehér vonal egy zsinór, melyvel ő meg van kötve. Ezt megdöntöttem kísérleteimmel midőn a kretavonul nélküli is mozdulatlanul fekvé maradt. Kísérleteimet tovább is szerettem volna folytatni, de életkörülményeim másfélre terelték figyelmemet, s én években át erre többé nem is gondoltam. Egyszer tévletlenségből egy könyvjegyzékben ily zimet olvastam: „Die Kataplexis und der thierische Hypnotismus“ von Dr. Preyer. Jena Gustav Fischer.

Ezen czim újra felélesztette bennem a régen elhanyagolt tárgy iránti érdekeltséget s a munkát meghozattam. A munka olvasásánál egyik bannul- tólól a másíkba estem, mivel elején mind az benne volt a mit én tapasztaltam, az én negati ve felfede- zésem a fehér vonalról, az álomról mind ott volt, csakhogy oly határozott hangon a milyenen csak az beszélhet a ki tisztában van magával arról a mit mond. Preyer más állatokkal is tett kísérletet. u. m.: mókusokkal, békákkal rákokkal stb. s mindenütt sikerült bizonyos fokig mozdulatlanságot előidéznie

Preyer magyarázata igen egyszerű s éppen azért nagyon valószínű. Ő t. i. ezen jelenségek okát a félelemzülte zsilbasztó hatásban keresi, hiszen a közelében is mondjuk „ijedtében megdermedt“ nagy „majdnem kövé vált.“ Az ember is pillana- ti mozdulatlan, ha megreppen s némelyik előbb jó magához mint más, az általánál pedig az fokozva van. E jelenség lefolyását Preyer így fejtegeti. Az életani ok valószínűleg abban rejlik, hogy bizonyos akadályozó középület fel van ilyenkor igaztva, mely az önkéntes, valamint a reflex mozgászt hosszabb vagy rövidebb időre beszűnteti, a vért pedig a bőröl s valószínűleg az ideges főorganumból is a belek felé hajtja; innen magyarázható az egyszerű- ről a sápadtsággal, másrészt pedig a gyakori kiürülés. Ezen magyarázatot P. az egész állat-tanra terjeszti ki s vele sok, eddig homályos, állati szokást világít meg. E szerint az ugynevezett holtta tettetés, mely különösen a rovaroknál fordul elő, szintén ebben találja magyarázatát. Preyer mint affle darwinista előrukkol a kétért való küzelelem taná- val s felfedezéseit alkalmazva reá a kataplexzia eredetét körülbelül így fejtegeti. Nagyon világos — ugymond — hogy a mozduló állatot ellenségé előbb veszi észre mint a nyugvót. Feltéve az ellenség tulsúlyát általában azon állatnak van több kilátása az élethez, mely annak közelédevel mozdulatlanul áll s nem fut. Különösen áll ez, ha a mozgás lassan. Egy lassan mozgású rovar fájból a legmagat- kusok idővel előnyt nyernek, melyet utódaikra át- örökítenek. A kétért való küzelelemben végre azok lesznek előnyben, melyek nemcsak mozdulatlanok hanem támadási pontot sem nyújtanak, az ellen- ségnek mint p. a sánduszó. E tekintetben külön- nösen kitűnik a labdacos bogár (Byrrhus pilula), mely vétégiút az aravalló nyílásba húzza. Hogy

azokban veszély idején az állatok miért eszenek s mások miért futnak, azt a darwinféle kiváltás elvének illetően alkalmazása nem magyarázhatja meg. Én azt tartom, hogy megjédenek az az: rendkívüli inger érintés, zaj vagy rázkódítás következtében az önkéntes mozgás meg van akadályozva. Így fejte- hető meg a régi anthropolomorphikus magyarázat az állatok holtta tettetéséről egyszerű módon, mely által az is világossá lesz, hogy a mozdulatlanságot különféle inger okozhatja, s nemcsak egy rablóro- var érintése, s hogy ha az anobium elevenen éget- teti meg magát az nem heroismus, hanem az aka- dályozó apparatusnak erős igaztása. Megjegyzendő azonban, hogy nemcsak az apró állatok kataplek- tikusok, hanem a nagyobbak is, amint azt többször tapasztalták is ökröknel és lovaknál, ha a hajóba emelték a mikor azok egészen megdermedtek. Ne- vezetesen, hogy a maeska és kutyafelek a kataplek- szistól mentek valószínűleg azért, mert nem szok- tak olyannakra megjédeni.

Ime egyszerű magyarázata oly jelenségnek, melyet néhány évvel ezelőt sokan a hirhét mag- netismusnak tulajdonítottak, hozzá sok regényesab- ból regényesebb elbeszélést füvve. Igen valószínű, hogy a Hansen-féle mutaványnak nagyon egyszerű az alapja s nemcsak a talán esodálkozni fogunk rajta, hogyan van az, hogy nem bírtunk rá jönni? A természet oly egyszerű mint Kolombus tojasa, csak a Kolombus legyen meg.

G. Regéczy József.

nem lehetett-e volna ezt az egészét egy felvonásba összevonni? Turi Gergely fiatal, tehetséges gazda, szerette Szűcs Katát, de csak addig, míg a leány arcazt a ragya el nem torzítja, ekkor rossz tanácsra hallgatva, ott hagyta s más leányt vett el, ki azonban 3 év után meghalt. Turi Gergely most ismét házasságot akar, de Kati — ki Gergelyt még mindig szereti — most sem kell neki, de kell neki Kati bátyjának a leánya, Juliska. Juliska azonban mást szeret: a szegény Imrét. A két leány megkéri Juliskát és természetesen, hogy nem a szegény Imrénél hanem a jómódú Gergelynél igérik oda. Katinak is akad kérése: Krimski gépezés, de az elvett leány csakhamar kiadja neki az uttlevelet. Juliska bándódik, Katit a mérég eszi és ezen lelki állapotában mindent összezár, és vez elhagyja bátyjához. Juliska is kezd szenvedni, beteg lesz s midőn Gergely látja, hogy kár a szerelmet erőltetni, lemond Juliskáról vissza megy Katihoz, kiküldi vele s elveszi. Végülre Juliska betegsége és hiú szerelme meglágyítja kegyetlen atyja szívét és oda adja Imrénél.

Ez az egész a maga egyszerű rövidségében, úgy mint azt az ember már a darab kezdeténél előre sejtí. — Az örökké kedves Blaha német elismerté magát. Gyönyörűen alakította Szűcs Katát a jószívű, mely érzelmi, de nyers és durva parasztleányt. Turi Gergelyt Tamási jászta bravúrral. A k á o s i Szidi azonban ösztönöz szölvá, Juliskának bájos parasztlátóságát nem találta el. Kiténtek még a szereplők közül: P á r t é y n i n é, E ö r y és T i h a n y i.

Körödi anyja (ő is itt van most) saját szavaival élve — a legboldogabb asszony a világon.

Abonyiné Kovács Ella 2-szer lépett fel a népszínházban „Piros ügyvéllárás” és Bocca-toban, igen szép, sőt meglepő sikerrel. Csinos kaczer külseje, zamatos magyar kiejtése és hiú játéka egyszerre megnyerte a nézők rokonszenvét és tetszését, s nagyon valószínű, hogy szerződettül fog és Erdésy Eugénia (ki külföldre szerződöttül 12,000 forinttal) helyébe jobb énekesnőt nem is kívánhatunk.

Nem eséklyé feltűnést kellett az Ágai-Szabó-féle sajtóságnak eset.*

Ágai lapjában, a „Borszem Jankó”-ban, a szerkesztői üzenetek közt az „Üstökös” hírlének, búcsút mondja.

Az „Üstökös” szerkesztője, Szabó Endre, az utczán meglátva Ágait, tetleg bántalmazta. A híres Mokány Berei esernyővel védelmezte magát. Ez világos nappal történt egy igen élénk utczában.

Ezen sajtóságnak az a hírlapírói egyesületet arra indította, hogy Szabó Endrénél a fölötti vizsattelészetét kinyilvánítsa és csak azért nem záratik ki az egyesületből, mert a körnek, figyelmét Ágáinak a kívánt elégtételt megadta.

Az ítélet minden lapban közzétételt.

Nálunk Budapesten az idő is bölcs, ergő: mi is bírask vagyunk. Polytón esk az eső. Szegény ibolyák, senkiksem tűzi gomolykura: a tél kabátok, kuesmák még egyszer életjeit adnak, hogy aztán eltűnjenek a legközelebbi téljé. A viszontlátásig. Salamon Odón.

Vidéki és helyi hírek.

Mende Bódog, a „Független hírlap” szerkesztője s orsz. képviselő tegnap délután két óraker tartá esküvőjét Weinbandler Emma kisaszonnyal. Weinbandler Jakab szemlén megyő földbírókos leányával, Pinkócson. Tanúk voltak Simonyi Ernő orsz. képviselő és Kégl.József budapesti ügyvéd és a „F. H.” munkatársa. Az új házások esküvő után külföldre nászútra utaztak. Tartós boldogságot kívánunk.

Veszprémmegye tanfelügyelőjé következő körlevelet bocsátott ki: Veszprémmegye néptanítóhoz! — Kégl.József volt képzédel tanár a F. év kezdetével „Magyar Paedagogiai Szemle” cím alatt tanügyi hírlap közlőnt indított meg, melynek programját és tartalmát a néptanító urak a „Néptanító lapja” 1879. évi 22 és 1880 évi 2 és 3. számaiból már ismerni fogják. E folyóiratnak kitűzött célját a következőkben lehet megvilágítani. 1. Meltatja a jelesebb tanítók törekvéseit, amennyiben díszes kiállításban külön melléklet gyűjtené az erejüket és a szövegben életrajzaikat közli, a néptanító urak teljes kortársai törekvéseinek megismerése által tettes buzduljanak. 2. A paedagogiai tudomány terén az olvasót a kor színvonalán tartva kiterjeszkedik a tanítók egyetli működésére és minden a tanítóknak szükséges tudnivalók közlésére. 3. Havonként egyszer jelenven meg a lap, a tanítóknak mindig marad ideje annak egész tartalmával megismerkedni, a felvetett gondolatokat tovább finni s ami a földolgo: a lap 12 füzetének ára 12 tanító arképével csak 2 ft 50 kr. s így azt a legszegényebb anagyi körülmények közt élő tanító is megszerezheti. A megrendelés és előfizetési pénz egyenesen a „Paedagogiai Szemle” kiadó hivatalához Budapest statió utca 9. száma intézendő. A felhívásnak, úgy még annál fogya is, mert a „Paedagogiai Szemle” csak jó iskolákat s jó tanítókat akar tekintet nélkül az iskola jellegére, s reform törekvéseiben a meglévő viszonyok keretén belül mozog, hazafias költésességnek tartottam ezen politikai hírlapok és tanügyi közlőnyök által már eddig is elismerésben részesített la-

pot a néptanító urak kiváló figyelmébe ajánlani. Veszprém, 1880. márcz. 30-án. Stáhl György kir. tanfelügyelő.

Vettük Zsengeri Samu „Pestalozsi Henrik válogatott művei magyar fordításának VI. füzetét. Ezen elvettől vállalatot nemcsak a tanítók és nevelés-tanítással foglalkozóknak, hanem minden atyának-anyának, nőnek kinek szíven fájnak gyermekeik jó és észszerű nevelése, melegen ajánljuk. Pestalozsi nem rit tan-hanem családönkönyvek, és e tekintetben még nem lett felhulva senki által. Talán e lapokban is alkalmunk lesz Pestalozsiról egyet-mást elmondanunk.

Beküldetett. A „Pápai Lapok” utolsó számában az ebadó behozatala sürgette: mintha bizony még nem elég adónk volna? Minek még az is? És igaztén megvalya, bizony kevés hasznát is látok én az ebadó behozatalában, mert az a kis régiéje a kutya nyakán nem igen fogja azt megóvni attól, hogy megne dühödjön. Hanem igenis azon szögürü rendelet adassék ki, hogy minden ebnek nyakán legyen láncz, zsinór, vagy bór. Az ennek hiányában leendő ebek gaz látnakoknak fognak tekintetni és befogatatni. Ha pedig a gazdával bíró e-yik kutyan a vezettségnek könnyen felismerhető elője mutatkozik, úgy legjobb a szájkösör, kivált olyankor mikor azon kutyák megmaratnak, mert így szájuk kosárban lévén, egészen ártalmatlanok. G.

„Az ég egy kincset ad minden hazának,” ezt énekl a költő, s mi meg azt mondjuk, hogy városunk is bír egy megbesülhetetlen kincset a két várkerben, s a közönség nagy hállára le van kötelezve a nemes tulajdonosnak, ki azt neki megnyitotta s hűdülésre átengede. Különösen most, mikor a természet ezer meg ezer alakban ébredöz, kímndulatlan élvezet-nyújt a várkert. A délelőtti órákban ritka hangverseny rendeznek a kis tollas dalnok, mely hangverseny bizony felér bármely művész játékaival. — Most a pinytöke a primás közöttik, a kis filemle még hallgat, s a rigó tréfas fittyje sem hallatszik még. — És nemcsak a filnek, hanem a szemek is kijut már az élvezetből. Az a zöldelő pázsit mint valami gyönyörű szőnyeg terül el, s ott a kis löcska mellett a szomorútló lombja már beárnyékolja ama régi emlékköveket. — Madárdal, a Bakonyi halk mormogása, szomorútló lombja, zöldelő pázsit új végtelen gyönyörű harmóniában hirdetik a természet ébredését, a tavasz bevonulását, hogy a kelbelen az a kettős óhaja mutat: örökre elcsenderülni s ott pihegni az ér partján a szomorútló fitkosan suttogó lombja alatt. — vagy örökké élni s élvezni a természet varázsszerű ébredését. Mily ellentét! Mely paradox gondolat!

Uj kirakatok készítettett Steiner Bernát ur a szelvezetben levő üzleténél, mely kirakatok az ilyenekben bővebbeké utczának egyik díszet képezik. Az izethelyiségéül levő egyik ajtóét és alakot változtatva új kirakatát. Berendezett megilleti a dícséret, mert azok meglepő csinnal és illéssel vannak rendezve.

Fülbévalót loptak el tegnap kőbörgő cigányok világos nappal s a piac kellő közepén egy kis leánytól. Az anyu azonnal sietett a városbázára, de nem sikerült a merész tettes nyomára jönni. — Vigyázatot ajánlunk!

Quousque tandem? Az már mégis botránkoztató valami, hogy az adózó polgár mindenfélé baskódásnak legyen kitéve. A minap bemenő az adóvégre-hajtó egy helybeli polgárhoz, hogy azt megexekválja. Az illető nem lévén hóm, annak neje a legnagyobb lelki nyugalomban mutatta meg a végrehajtónak adókönyveskéjét, melyből kitűnt, hogy egy fillérrel sem tartozik. A végrehajtó ur azonban ezt nem mltözött figyelmebe venni és mindennek dacára lefogalta a bitorokat. Midőn aztán az illető a városbázánál kérdősködött, hogy voltaképpen miért exekualtatt, azon feleletet nyerte, hogy — tévedés volt. . . . Csak hogy ily tévedések nagyon is gyakran fordulnak elő! — (Beküldetett.)

KÜLÖNFELÉK.

Kossuth a negereknél. Egy ogri fiatal keresdő F. J. ezeltől két honnapl Amerikába vándorolt ki, hol jelenleg szivarokkal és képekkel kereskedik. Febr. elején Hiltendael szigetre rándult ki, holmijával: utközben azonban utólrte az est, s egy gazdag állítványoshoz tért be éjszakára. Beszélgetés közben a néger állítványos vendége nemzetiése után tudakozódott, s miután megtudta, hogy ő magyar, ragyogó arccal fordult feléje vendegéhez s meleg érdeklődéssel kérdősködött Kossuth fölél. F. J. elmondott mindent, a mit róla a hazai lapok útján tudott, s végül azt kérdezte a negérlől, hogy miért érdeklődik olyan nagyon Kossuth iránt. Az állítványos erre elragadtatással beszélt el, hogy ő látta Kossuthot és hallotta beszéni 1852-ben Charlestonban, hol a népez angol nyelven beszélet tartott és pedig oly beszédel, mint a néger lelkeslten mondta, melynek varázstát meg most is érzí, s mely tombolni és lángolni tanította meg a vért az ereiben. „Báské lehet arra, így végre beszédel a néger állítványos, hogy egy földön született a szabadság és a nép nagy apostolával.”

Egyszerű szer az eregek kiirtására. Egy tapasztalt gazda ajánlja, hogy aratás előtt a fészep, vagy a padlás belseje vad szegfűvirággal rakassék körül, melynek szagát az eregek nem szivellhetvén, az azzal ellátott helyiségből elpusztulnak.

Filemléke szép óneke. A rovarral táplálkozó éneklő madarak pusztítása a mezőgazdaság hátrá-

nyára szolgál, s mivel Erdélyben külföldi madárkereskedők a filemlékeket összevásárolják, s Ausztriába szállítják, ezen kereskedés letiltását rendeli el a földmívelési miniszter. Különösen Bécsben alkalmunk volt tapasztalni, hogy Magyarországhól is csempésznek oda be filemléket, s mivel ott az ezekkel való kereskedés tilos, tehát azoktól, a kik a tetten kaptnak, rendőrök elközbazt az énekes szárnyasokat és a „Stadparkban” „Praterben” szabadon bocsátják, innen van mindkét helyen ezen kedves állatokkák rendkívüli elszaporodása.

Rablók. A Magyarország és Galicia határán fekvő Wilkow pusztát a napokban egy rablócsapat megtámadta s hat embert megölt és ötöt súlyosan megsebesített. A galiciali rendőrök a magyar csend-biztosokk egyetesen nyomozták a gonosztevőket.

Gr. Széchenyi Bélarl, ki tudvalevőleg Kihnába utazik, s kinek sorsa iránt már komoly aggodalmak keztek filemlenni, megvnyugtató hí érkezett. Gr. Zichy Géza ugyanis e hó 7-én levelet kapott tőle, s a levél, mely 42 napig volt utban, tudatja, hogy gr. Széchenyi már hazatérőben van s legközelebb Calcuttába érkezik. Utitársai Lóczy és Krau-ter utközben elváltak tőle, s így ezek hazakerésése előbb várható, mint gróf Szécsényi.

„Nincs még itt a trónörökös?” Egy prágai lap beszéli hiteles forrásból a következő esetet, mely a trónörökösnek legutóbbi prágai utazása közben (Gmünd-állomásánál történt: B . . . asszony egy prágai gyáros neje Bécsbe utazott. Gmünd állomásán a vonat néhány perere megállott. Ugyanezen időben az ellenkező irányból egy másik vonat rogozott be a pályaudvarba. B. asszony, ki tudta, hogy a trónörökös ezen állomásan keresztül utazik, kiváncsián dugta ki fejét a vagon alakából s a konduktorkól hangosan kérdezte: „Nincs még itt a trónörökös?” Ugyazonan pillanban a szemben álló vonaton egyik vagonjának alakából egy ur feje bukkant ki, aki esákdözve emelt kézzel köszönve, meghajtja magát s így szól: „Vagy igen asszonyom, a trónörökös itt van!” Csakugyan a trónörökös mutatta be magát a kívánsí gyárosnak.

Egy fiatal leány öngyilkossága. Nagy-Becskerekén M — es Zsófia, 17 éves szép s közszereteten álló leányka márczius 17-én ümpei ruhájába öltözött s eltávozott szülei házától azon elhatározással, hogy a Béga haljában leljen korai sírt. A folyóba nem a hidról ugrott, hanem a partról a vízbe lépett s azután mindaddig előre haladt, míg alál nem merült. A vízszíne fölülköt ugyan még kétszer, de aztán végkép eltűnt s csak 8 napi szakadatlan keresés után akadtak holttestére. A szerencsétlen leányt nagy részvéttel helyezték örök nyugalomra. F. H.

Elhagyott nő boszúja. A párisi esküdtészek előtt e hó 5-én nagy érdekű pár vette kezdetét.

Jánár 7-én esti 9 óraker a Rue Auher-ban egy fiatal nő három revolver-lövést intézett egy előkelő urra, ki egy nővel karján ment. A férfit az első lövés leteríté; azután fölkel s miközben futott, a második lövés jobb lábát érte, a harmadik nem találta. A merénylő nőt el fogta egy rendőr. Neve Bière Mari, vagy színésznő néven Bivaldi Mari, 31 éves. A sebesült férfit előkelő, könnyelmű élvhajász volt, és Gentien Róbertnek hívták. A nő mindjárt a tett után sajnálatát fejezte ki, hogy hűtlen szeretőjét, ki galád módon eszerben hagyta: meg nem ölthette. Bière Mari tisztességes családól származik, de már gyermekkorában nagyon regényes hajlama és szerelmes természett volt. Később, mint kezdő színésznő Biarritzban megismerkedett Gentien-nel, mivel csakhamar közös viszonyt kötött. A lány komolyan hitte a don Juan szerelmét, ez azonban nagyon is hamar meghidegült iránta s később Olasz- és Spanyolországba utazott. — Bière Mari azzal vádolja szeretőjét, hogy ez gyermekének elhajtását táncsáclá neki; a nő azonban megszülte gyermekét. — Ez hat hó után meghalt s ekkor Gentien Róbert teljesen meghidegült áldozata iránt. A szerencsétlen nőt egyik csapás a másik után érte. Gyermekét siratva, hangját elveszté, nélkülözések közé jutott, esábitója a helyett, hogy elvette volna, 300 franknyi havi fizetést ajánlott neki, a mi a nőt végkép megalázta. S mind ezek mellett Gentien Róbert mással kötött viszonyt, nevezetesen Colosh. asszonnyal a Palais Royal egy színésznőjével. Mindez teljesen elégszátta a nőt s egy alkalommal szeretője előtt öngyilkos akart lenni, ez azonban megakadályozta őt. E naptól fogva csak a bosszura gondolt. A férfi arejképére ezt írta: „Gentien Róbert, kit én Bière Mari, halálra ítéltém.” A törvényszék most fog itélni felette. A nő igen szép és előkelő magatartásu. Védője a híres Lachaud ügyvéd. Az első nap kihallgatott Gentien Róbertet, ki egyet-mást tagad. Azon kívül 44 tanut hallgattak ki. A nő felmentetett.

Figyelmeltetjük tisztelt olvasóinkat a lapunk hirdetési rovatában levő „Magyar-francia biztosítási részvény-társaság” hirdetésére melyben ki van tűntetve a társaság vagona egyrészt, másrészt pedig a vállalat élön álló férfiak nevei, melyek elég biztositókat nyujtanak e társaság solidságáról.

* Bíz ez nemcsak sajtóságnak, hanem esmá, mivel ember észjárásával össze nem férhető egy csupa. No, de az iskoláj labra kezd kapni, különösen ott bujtómozrik, a hol a szellemi fogverek hiányában vannak. Szerk.

Szerkesztői levelezés.

St. F. Smrj. A „paradicsomi” híreket vettem s köszönöm. Hívez ti irigylésre méltók vagytok! — A többi melletti kérem. — most már nemcsak kell hanem muszáj! levelet a „varróleány” fog hozni, mely már e napokban el fog látogatni hozzátok. Add át üdvözlömet M—dinak is.

R. J. urnak Nszmbt. Köszönöm. A többire nézve csak úgy tessék intézkedni, amint könnyebbére esik. Majd elővassuk amúgy is. Mielőbbi felgyógyulását kívánom! Szíves üdvözlét!

A tezeöböl . . . besoroztuk.

Békety Elek urnak. Kérjük a cikksorozat végét. Ne hogy idejét mújja. E hónapon túl már nem közölhetjük.

A. N. J. Nszmbt. Az opust várom. Üdvözlét!

P. P. . . . Közelni fogjuk, de más albirással.

N. E. A barlangra nézve egyik tárcánk meg fogja hozni a feleletet.

y-z. A ki önnök azt mondta, hogy lapunk a pártkezelt helyi vasút ellátására az alighanem azok közé tartozik, a kik az igazságot nem szeretik, vagyis magyarán mondván . . . hazulott.

H. G. urnak helyben. A cikket közölni fogjuk, a mikor sor kerül rá.

Zs. S. urnak Bpst. Úgy van, szent a béke. A VI. fizetést megkaptam. — hát az előzők kivel vannak? — Hát nem ismeri ön a tanítóvilág közönységet minden iránt, a mi a tanítgyűléssel összefügg? Besszes közreműködését kérem!

K. M. urnak Bpst. Közelni fogunk, a többi pedig kérjük. Az ön által említett B-fele dolgozatok megtelettek. A számkat iránt intézkedünk, ha kaphatunk besznek — elküldjük.

S. Ó. urnak Bpst. Máfelől kapott értesítéssel megtoldva hozzuk. A rajtot várjuk. A többire nézve intézkedtünk.

Vázli közölny t. szerk. . . . Köszönét!

Z. Gy. Srel. Megkaptam s közölni fogom, de egy ki-türellemmel kell lennem. Itt a Dunán túl, nincs személt, ha lesz — — — nem fogom elhalgatni. A többi — ha eskeztem lesz — levélben.

Felelős szerkesztő: Bánfi János.

!MOSÓ-INTÉZET!

Van szerencsém a n. é. közönységet tisztelettel értesíteni, hogy **f. é. április 30-án Pápán** oly intézetet nyitok, a milyen eddigelé vidéki magyar városokban nem állítottott. És ez az általam berendezett

mosó-intézet.

Nem kiméltem sem költséget sem pedig fáradságot, hogy intézetemet olyanná tegyem, mely a n. é. közönység pártolását megérdemli s képes legyen arra, hogy az azt igénybe vevő t. közönység általa **tetemes megtakarítást** eszközölhessen és **felesleges kiadásoktól** ment legyen.

Mosóintézetem mindazon cikkek mosására vállalkozik, a melyek egyáltalán moshatók, s így ezentül **csipkék** és hasonló tárgyak mosatása végett, nem szükséges bécsi intézetekhez fordulni.

A mosásra szánt tárgyak

RÓFÓS KERESKEDÉSEMBEN (Pápán, Szélutcza)

fogadtatnak el; **kívánatra azonban a házhoz is elküldhetek azokért.**

Ajánlom intézetemet a n. é. közönység kegyes pártfogásába s maradok

mély tisztelettel

Tausz Fülöp.

A MAGYAR-FRANCZIA BIZTOSÍTÓ RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG
BUDAPESTEN (Franco-Hongroise),

melynek **20 millió frankban** vagy **8 millió arany forintban** megálpított alaptőkéjére a részvényesek által **10 millió frank** vagyis **4 millió arany frt.** készpénzben befizettetett és részint a fűváros első rangú pénzüzeteteinél, részint magyar állampapirokban elhelyeztetett,

ELFOGAD BIZTOSÍTÁSOKAT:

1. **tűzvész és robbanás által okozott károk ellen** épületekre és ingó tárgyra;
2. **fogkár ellen** minden mezőgazdasági terményekre;
3. **szállítmányi károk ellen** szárazon vagy vízen utazó javakra; és
4. **az ember életére** minden ismert módozat szerint.

A társaság, melynek élén mint **elnök BITTÓ ISTVÁN**, mint **alelnök** báró **BÁNHIDY BÉLA**, s **BONTOUX JENŐ** és mint **vezérigazgató MOSKOVICZ LAJOS** urak állanak, a fentírtett **tetemes alaptőkéjén** fogva a t. ez. biztositó közönységnek **minden irányban teljes kezességet** nyújt, a biztositások megkötésénél a **legelőnyösebb feltételeket** alkalmazza és a **lehető legnagyobb kedvezményekben** részesíti a t. ez. biztositó közönységet, valamint az előforduló **károkat leggyorsabban és legméltányosabban** rendezi és téríti meg.

Biztositási ajánlatokat elfogad és felvilágosításokkal szívesen szolgál

a pápai főügynökség
BÖHM KATHARINÁNÁL.

A MAGYAR-FRANCZIA BIZTOSÍTÓ RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG
vagyoni-kimutatása
1880. január hó 31-ikéről.

Forint	<i>Elsőbbségek:</i>	Ár-folyam	Forint	kr.	Forint	kr.
562.800	Eperjes-Tarnowi	S3.50	469.938	—		
155.600	Magyar nyugoti I. . . .	S5.50	133.038	—		
198.100	" " II.	S4. —	166.404	—		
501.300	Északkeleti	S3.50	418.585	50		
197.400	Magyar-Gácsországi	S3. —	163.842	—		
140.800	Alföld-Fümei II.	S6.75	122.144	—		
112.800	" " I.	S7.75	98.982	—		
359.200	Kassa-Oderburgi ezüst.	S6.50	336.658	—		
10.000	" " arany.	100. —	10.000	—		
	Kamatok Január 31-én		37.054	17	1.956.645	67
1.060.000	Különböle záloglevelek	95.50	1.012.300	—		
	Kamatok január 31-én		9.716	67	1.022.016	67
	Betétek bpesti intézeteknél				1.714.168	84
	Készpénz				6.980	47
	Követelések ügynökök-nél és biztositó társaságoknál				62.288	18
					4.762.099	83

Moskovitz Lajos.
Dr. Hiller Albrecht.

Az igazgatóság.

Kistenmacher Károly.
Schweiger Márton.